

Regelink
Ecologie & Landschap

Vleermuisonderzoek

IKC Veenendaal-West

In het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	Arthur van Woersem
In opdracht van	Gemeente Veenendaal
Naam opdrachtgever	E. Brussen
Rapportnummer	RA18385-02
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	24 september 2018
Aantal pagina's	19
Collegiale toets	G.M. Gerrits
Wijze van citeren	A. van Woersem, 2018. Vleermuisonderzoek IKC Veenendaal-West. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA18385-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	4
1.3 Leeswijzer	4
2. Werkwijze en inspanning	5
2.1 Vleermuizen	6
2.2 Volledigheid inventarisatie	6
3. Omschrijving plangebied	7
4. Resultaten	8
4.1 Per soort	8
4.2 Per functie	8
5. Ingreep	10
6. Toetsing aan de Wet natuurbescherming	11
6.1 Effectbepaling	11
6.2 Toetsing Wet natuurbescherming	11
7. Conclusies en aanbevelingen	12
7.1 Conclusies	12
7.2 Aanbevelingen	12
8. Bronnen	13
8.1 Literatuur	13
8.2 Websites	13
Bijlage 1. Waarnemingskaart vleermuizen	15
Bijlage 2. Wet- en regelgeving	16
8.3 Wet natuurbescherming	16
8.4 Natuurnetwerk Nederland	19
8.5 Wet dieren	19

Inleiding

1.1 Aanleiding

De Gemeente Veenendaal is voornemens om in plangebied IKC Veenendaal-West de bestaande bebouwing te slopen en aansluitend nieuwbouw te realiseren.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht, om voordat de ingreep plaatsvindt, onderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Regelink Ecologie en Landschap (van Woersem, 2018) blijkt dat in het plangebied mogelijk vleermuizen aanwezig zijn. Alle soorten vleermuizen zijn beschermd. Daarom heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van de Gemeente Veenendaal in het plangebied onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en inspanning beschreven, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het vleermuisonderzoek gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 5 omschreven. Vervolgens zijn de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de aanwezige soorten vleermuizen en getoetst aan de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 volgen de conclusies en aanbevelingen. Ten slotte is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 8).

Bij het opstellen van deze rapportage is uitgegaan van de definities zoals aanwezig op de website van Regelink Ecologie & Landschap¹.

¹ <http://www.regelink.net/kenniscentrum/definities-vleermuizenonderzoek/>

2. Werkwijze en inspanning

In het kraamseizoen en paarseizoen van 2018 werd het plangebied IKC Veenendaal-West geïnventariseerd op vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vleermuizen (Tabel 1). Het plangebied is tijdens de zomerperiode opgedeeld in 2 deelgebieden. Het schoolgebouw en grasveld ten noorden van het fietspad (zie Figuur 1) werd door een 2^e waarnemer of op een ander moment gemeten dan het gebied ten zuiden van het fietspad. In het najaar werd het plangebied als 1 gebied geïnventariseerd.

Tabel 1. Datum en tijdstip van en weersomstandigheden tijdens de inventarisaties.

Datum	Tijdstip	Onderzochte functies	Naam medewerker	Weersomstandigheden/deelgebied
6 juni 2018	21:55-00:20	Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	A. van Woersem, E. Janssen	18°C, onbewolkt, droog, 2 Bft. Deelgebied noord en zuid
6 juli 2018	21:57-24:00	vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	A. van Woersem	18°C, onbewolkt, droog, 2 Bft. Deelgebied zuid
7 juli 2018	03:15-05:25	Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	A. van Woersem	14°C, onbewolkt, droog, 1 Bft. Deelgebied zuid
10 juli 2018	03:25-05:30	Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	A. van Woersem	14°C, onbewolkt, droog, 2 Bft. Deelgebied noord
11 juli 2018	21:55-24:00	Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	A. van Woersem	19°C, licht bewolkt, droog, 2 Bft. Deelgebied noord
16 augustus 2018	02:15-04:15	Vliegroute, foerageergebied, paarverblijfplaats	A. van Woersem	16°C, onbewolkt, droog, 2 Bft. Deelgebied noord en zuid
6 september 2018	21:16-23:16	Vliegroute, foerageergebied, paarverblijfplaats	A. van Woersem	16°C, bewolkt, droog, 2 Bft. Deelgebied noord en zuid

2.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) werd de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden bepaald, werd een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Roland Edirol R09H). Met behulp van het computerprogramma Batsound werden de opnamen nader geanalyseerd. Hierbij werden de criteria zoals beschreven door A. Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Voor sociale geluiden van vleermuizen werd gebruik gemaakt van Middleton, 2014 en Pfalzer, 2002. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen werd de determinatie geverifieerd en werd het gedrag (en daarmee vaak ook de functie van het gebied) vastgesteld. Hiervoor werd naast een sterke zaklamp gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (type Pulsar Helion XQ19F).

Gedurende het voorjaar (tussen mei en augustus) werden de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) werden de bezoeken tussen een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode werd minimaal twee uur geïnventariseerd.

De inventarisaties werden lopend uitgevoerd. Het plangebied en het omliggende gebied werden meerdere keren doorkruist.

2.2 Volledigheid inventarisatie

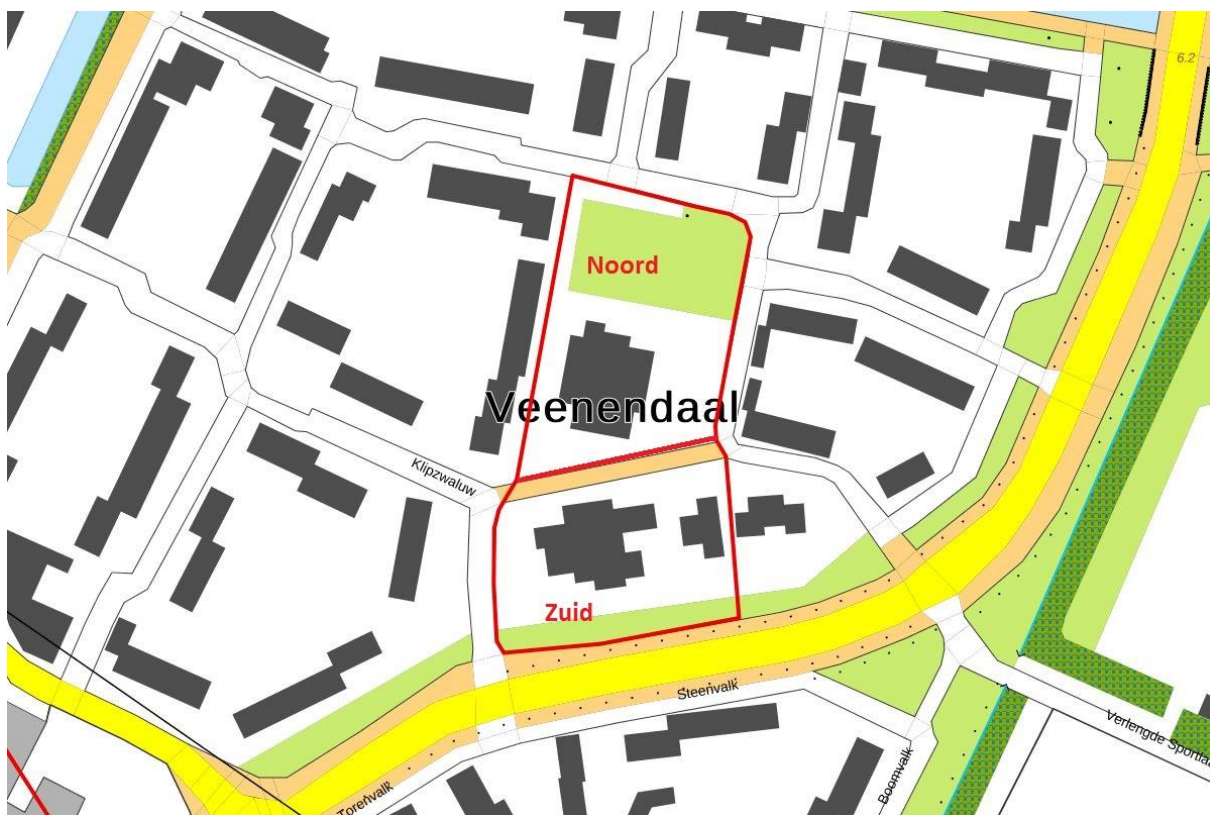
De inventarisatie is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2017 zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur.

De inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen werden op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3. Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen in Gemeente Veenendaal, in de provincie Utrecht. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de Wiekslag, aan de westzijde door de Boerenwaluw, aan de noordzijde door de Muurwaluw, en aan de oostzijde door de Stormwaluw. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 0.9 hectare. Tijdens de zomeronderzoeken is het plangebied opgedeeld in 2 deelgebieden. Het schoolgebouw ten noorden van het fietspad en het speelveld vormen samen deelgebied noord. De gebouwen en het schoolplein ten zuiden van het fietspad vormen samen deelgebied zuid.

Figuur 1: Ligging van het plangebied en de deelgebieden, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2018.

Een nadere omschrijving van het plangebied is opgenomen in het rapport RA18385-01 opgesteld door Regelink Ecologie & Landschap (van Woersem, 2018).

4. Resultaten

Gedurende het onderzoek werden binnen het plangebied 3 soorten vleermuizen aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*),
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*),
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

Hieronder worden per soort de waarnemingen en functies weergegeven. Waarnemingskaarten zijn opgenomen in Bijlage 1.

4.1 Per soort

4.1.1 Gewone dwergvleermuis

Tijdens de inventarisaties werden verspreid over het plangebied vier gewone dwergvleermuizen foeragerend waargenomen. De meeste waarnemingen werden gedaan nabij het schoolplein in de zuidwesthoek en het grasveld aan de noordzijde van het plangebied. Er werden binnen het plangebied geen kraam- of zomerverblijven vastgesteld. Tijdens het paarseizoen werden aan de rand van het plangebied 2 roepende mannetjes gehoord. Deze hadden hun paarverblijf echter buiten het plangebied.

4.1.2 Ruige dwergvleermuis

Tijdens het laatste veldbezoek op 6 september werden aan de oostzijde van het plangebied enkele waarnemingen van een foeragerende ruige dwergvleermuis gedaan. Omdat deze soort niet tijdens eerdere bezoeken is waargenomen, betreft het hoogstwaarschijnlijk een trekkend dier. Van de ruige dwergvleermuis werden zowel binnen als buiten de grenzen van het plangebied geen verblijfplaatsen vastgesteld.

4.1.3 Laatvlieger

Tijdens de zomerperiode werden er rond uitvliegtijd enkele waarnemingen van één tot drie foeragerende laatvliegers gedaan. De dieren bleven kort foerageren rondom het grasveld aan de noordzijde en vlogen daarna verder. Er zijn tijdens het onderzoek geen verblijfplaatsen van laatvlieger in of in de directe nabijheid van het plangebied vastgesteld.

4.2 Per functie

4.2.1 Foerageergebied

Het plangebied werd door vier gewone dwergvleermuizen, drie laatvliegers en een ruige dwergvleermuis als foerageergebied gebruikt. Op grond van het beperkte aantal foeragerende dieren en de in ruime mate aanwezige alternatieve foerageermogelijkheden in de directe omgeving kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is. De wijk is rijk aan groenstroken en waterpartijen en op circa 150m te oosten ligt een groot aantal sportvelden waar de dieren kunnen foerageren.

4.2.2 Vliegroutes

Aan de noordzijde van het plangebied werd, parallel aan de Muurwaluw, een vliegroute van gewone dwergvleermuis vastgesteld. Ook aan de zuidzijde, langs de lindebomen en de bomenrij langs de Steenvlak werd een vliegroute van gewone dwergvleermuis vastgesteld. Langs het fietspad dat het plangebied doorkruist werden enkele verplaatsende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Dit betreft vanwege de lage aantallen dieren en de voorhanden alternatieven geen essentiële vliegroute.

4.2.3 Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

Gedurende het onderzoek werden binnen het plangebied geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Buiten de grenzen van het plangebied werden van de gewone dwergvleermuis 2 kleine zomerverblijven en 5 paarverblijfplaatsen vastgesteld. Tijdens de paarperiode (augustus – september) vliegen gewone dwergvleermuizen al roepend rond om vrouwtjes naar hun paarverblijfplaats te lokken. Doordat zij hierbij door hun hele territorium vliegen is het doorgaans lastig om de exacte paarverblijfplaats te lokaliseren. Op basis van het waargenomen gedrag (met de warmtebeeldcamera) in het veld is daarom de ligging van de paarverblijfplaatsen gebaseerd op *expert judgement* en weergegeven op de waarnemingenkaart.

5. Ingreep

De Gemeente Veenendaal is van plan om plangebied IKC Veenendaal-West her in te richten. Ingrepen die daartoe in het plangebied plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- Slopen bestaande bebouwing
- Verwijderen van een aantal bomen en een gedeelte van de beplanting
- Aanpassen van de bestrating
- Realiseren nieuwbouw
- Realiseren parkeerplaats

De sloop staat gepland voor het voorjaar van 2019.

Figuur 2: Bestaande situatie (links) en toekomstige situatie (rechts).

6. Toetsing aan de Wet natuurbescherming

6.1 Effectbepaling

In het plangebied zijn geen zomer-, kraam- en/of paarverblijfplaatsen aanwezig. Daarnaast zijn er geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een winterverblijfplaats (voor grotere aantallen dieren). De aanwezige bebouwing is daarvoor te laag. Bij de geplande ingreep verdwijnen er geen verblijfplaatsen.

Gedurende het onderzoek werden drie vliegroutes waargenomen. Twee daarvan liepen op de gebiedsgrens aan zowel de noord- als zuidzijde. Binnen het plangebied blijven een groot aantal bomen behouden. Direct buiten het plangebied blijven bestaande structuren zoals bomen en bebouwing behouden waardoor de ingreep geen invloed heeft op deze twee vliegroutes. Bij de vliegroutes langs het (verlichte) fietspad worden de bomen over een traject van circa 50m verwijderd. Dit zal, indien er 's avonds rekening wordt gehouden met de bouwverlichting, geen probleem vormen. Alternatieve vliegroutes zijn ruimschoots voorhanden, waarvan de bomenrij aan de zuidkant (langs de Steenvalk) op 45m een reeds gebruikte vliegroute is. De vliegroute langs het fietspad betreft dan ook geen essentiële vliegroute.

Voor foeragerende dieren is het plangebied geen essentieel foerageergebied. In het nieuwe plan is meer groen opgenomen dan in de huidige situatie. De ingreep heeft daarmee een positieve invloed op de functie van het gebied als foerageergebied.

6.2 Toetsing Wet natuurbescherming

Lokale gunstige staat van instandhouding

Binnen het plangebied verdwijnen door de ingreep geen verblijfplaatsen. De geleidende groenstructuren aan de buitenzijde van het gebied blijven behouden of worden uitgebreid. Het grasveld aan de noordzijde blijft behouden. Langs het om te leggen fietspad, wat nu door enkele dieren als vliegroute wordt gebruikt, worden bomen aangeplant. Door een netto toename aan de hoeveelheid beschikbaar groen (en dus foerageergebied) wordt er een positieve bijdrage verwacht aan de lokale gunstige staat van instandhouding.

Verbodsbepalingen

Omdat uit de effectbepaling blijkt dat negatieve effecten niet aan de orde zijn, is een overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.

7. Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Algemeen

- Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol 2017 kan gesteld worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.
- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden is geen ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

Resultaten

- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. Het betreft geen essentieel foerageergebied. Dit komt voort uit de beperkte aantallen dieren, de korte verblijfsduur en de ruim voorhanden alternatieven. Door de ingreep neemt de geschiktheid van plangebied als foerageergebied naar verwachting toe en heeft daarmee een positieve werking op de gunstige staat van instandhouding.
- Gedurende het onderzoek werden 3 vliegroutes waargenomen, waarvan 2 op de buitengrens van het plangebied. In het plangebied zijn geen essentiële vliegroutes aanwezig.
- In het plangebied zijn geen paar-, zomer- en/of kraamverblijfplaatsen vastgesteld.
- In het plangebied zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van een winterverblijfplaats voor grotere aantallen dieren.

Effecten

- De ingreep heeft geen negatieve invloed op de beschikbaarheid van verblijfplaatsen voor vleermuizen. De geschiktheid van het gebied als foerageergebied neemt door de ingreep naar verwachting toe. De in het gebied aanwezige vliegroutes worden, mits de bouwverlichting 's avonds wordt uitgeschakeld, of voorzien van naar beneden afstralende kappen niet geschaad.

Toetsing

- Met het uitvoeren van de werkzaamheden wordt de Wet natuurbescherming niet overtreden.

7.2 Aanbevelingen

- Tijdens de werkzaamheden dient de bouwverlichting 's nachts te worden uitgeschakeld of voorzien te worden van naar beneden afstralende kappen zodat de foeragerende en verplaatsende vleermuizen geen hinder ondervinden van de bouwwerkzaamheden.

8. Bronnen

8.1 Literatuur

Barataut, M., 2015. Acoustic Ecology of European Bats. Species Identification, Study of their Habitats and Foraging Behaviour. Biotope, Mèze. Muséum national d'Histoire naturelle, Paris [Inventaires et biodiversité series].

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Middleton, N., A. Froud & K. French. (2014) Social Calls of the Bats of Britain and Ireland. Pelagic Publishing, Exeter.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (24-9-2018)].

Pfalzer, G., 2002. Inter- und intraspezifische Variabilität der Soziallaute. Fachbereich Biologie der Universität Kaiserslautern.

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica 8(2): 391-401.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. [<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>. (24-9-2018)].

Woersem, A. van, (2018) Vleermuisonderzoek IKC Veenendaal-West. In het kader van de Wet natuurbescherming. Rapport RA18385-01, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

8.2 Websites

www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/

www.batecho.eu

www.telme.nl

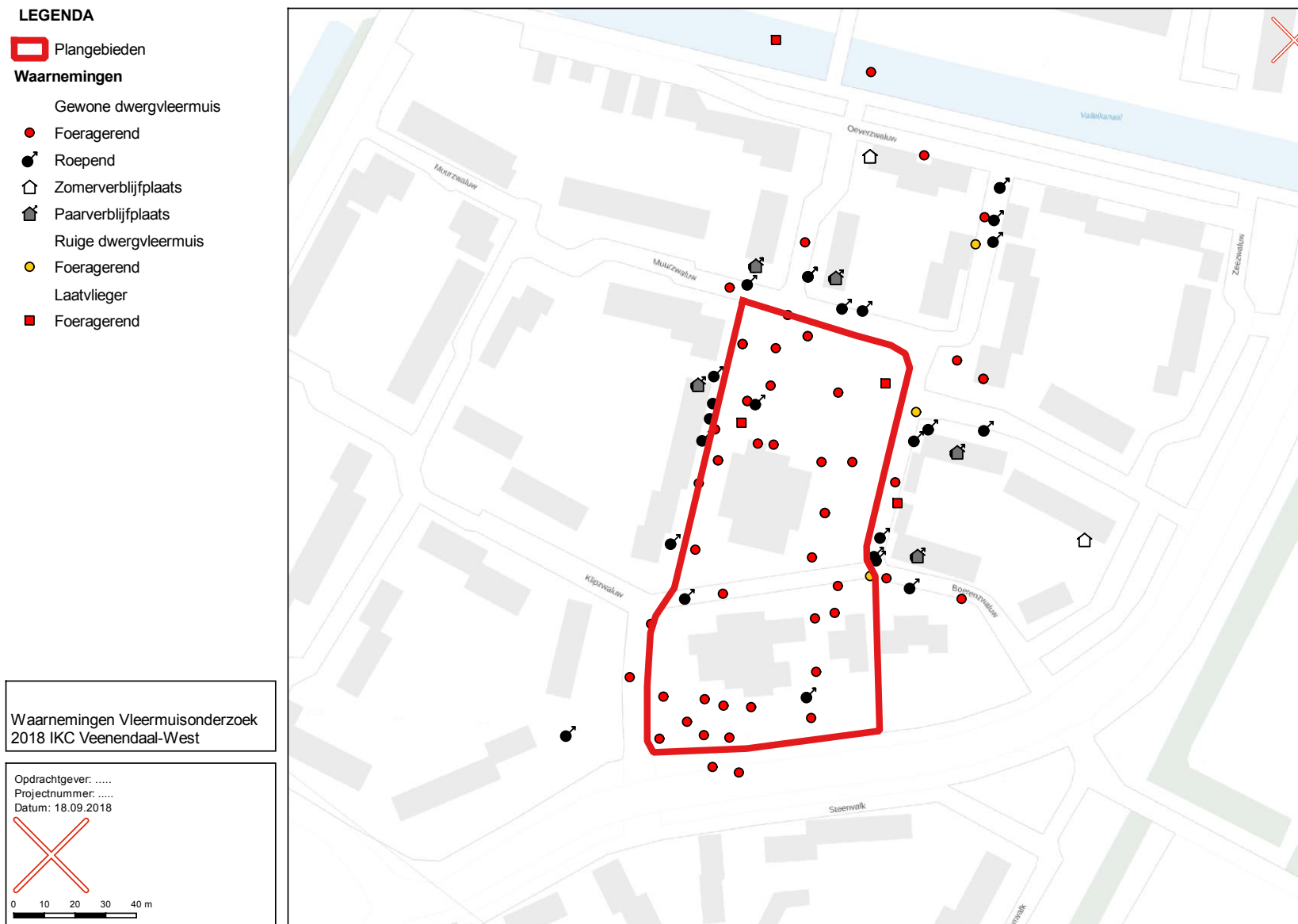
www.vleermuis.netwww.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdierverseniging.nl

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-03-01>

Bijlage 1. Waarnemingskaart vleermuizen

Figuur 3. Vleermuiswaarnemingen en plangebied (rood omlijnd). De symbolen voor roepende en foeragerende dieren betreffen locaties van waargenomen gedrag door de betreffende soorten en zijn niet indicatief voor het aantal dieren. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2018.

Bijlage 2. Wet- en regelgeving

8.3 Wet natuurbescherming

8.3.1 Algemeen

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

8.3.2 Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant versturend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang (zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken bevoegd gezag.

8.3.3 Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest zijn verdeeld over vier categorieën waarvan de nesten een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen

alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgend artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10. is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de Minister van Economische zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer de mogelijkheid om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de Minister van Economische zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

8.3.4 Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand bestaat uit een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden;

- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

8.4 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

8.5 Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.